

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาในเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ (correlational descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับของเอกลักษณ์วิชาชีพการพยาบาลและความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์วิชาชีพการพยาบาลกับอายุและประสบการณ์การทำงาน ของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงราย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยกลุ่มงานการพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงราย จำนวนทั้งหมด 16 แห่ง รวม 328 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา นำจำนวนประชากรทั้งหมดมาคำนวณด้วยสูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างใน ยุทธ ไกยวรรณ, 2545) ที่มีความคลาดเคลื่อนได้ .05 ได้กลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 180 คน จากนั้นทำการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage cluster sampling) มีวิธีการดังนี้ (ยุทธ ไกยวรรณ, 2545)

1. ทำการแบ่งกลุ่มโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดเชียงราย โดยแบ่งกลุ่มตามขนาดของโรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลขนาด 30, 60, 90 และ 120 เตียง
2. ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดเชียงราย โดยการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (convenient sampling) ในกลุ่มโรงพยาบาลขนาด 30, 60, 90 และ 120 เตียง ได้มากลุ่มละครั้งหนึ่งของจำนวนโรงพยาบาลแต่ละขนาด ดังนี้ โรงพยาบาลขนาด 30 เตียง จำนวน 5 โรงพยาบาล โรงพยาบาลขนาด 60 เตียง จำนวน 2 โรงพยาบาล โรงพยาบาลขนาด 90 เตียง จำนวน 2 โรงพยาบาล และโรงพยาบาลขนาด 120 เตียง จำนวน 1 โรงพยาบาล รวม 10 โรงพยาบาล
3. คำนวณสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนประชากรของแต่ละโรงพยาบาล จะได้กลุ่มตัวอย่างพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลขนาด 30 เตียง จำนวน 72 คน โรงพยาบาลขนาด 60 เตียง จำนวน 33 คน โรงพยาบาลขนาด 90 เตียง จำนวน 50 คนและโรงพยาบาลขนาด 120 เตียง จำนวน 25 คน

4. ทำการสุ่มตัวอย่างพยาบาลประจำการโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับฉลากแบบไม่แทนที่ จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างพยาบาลประจำการ ตามสัดส่วนของพยาบาลประจำการแต่ละโรงพยาบาล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงพยาบาล

ขนาดโรงพยาบาล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขนาด 30 เตียง	131	72
ขนาด 60 เตียง	60	33
ขนาด 90 เตียง	91	50
ขนาด 120 เตียง	46	25
รวม	328	180

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ และวุฒิการศึกษา

ส่วนที่ 2 เอกสิทธิ์วิชาชีพการพยาบาล (The Professional Nursing Autonomy Scale) ที่สร้างโดยชูทเซนโฮเฟอร์ (Schutzenhofer, 1987) และแปลเป็นภาษาไทยโดย ปรัชฐานันท์ เทียงจรรยา (2539) ประกอบด้วยคำถามปลายปิดจำนวน 30 ข้อ โดยแต่ละข้อมีน้ำหนักคะแนน 1 หน่วยน้ำหนัก ถึง 3 หน่วยน้ำหนัก มีลักษณะดังนี้

2.1 เป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 หมายถึง กิจกรรมการพยาบาลที่พยาบาลวิชาชีพไม่ปฏิบัติอย่างแน่นอน
มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

ระดับที่ 2 หมายถึง กิจกรรมการพยาบาลที่พยาบาลวิชาชีพไม่ปฏิบัติ

มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับที่ 3 หมายถึง กิจกรรมการพยาบาลที่พยาบาลวิชาชีพได้ปฏิบัติ

มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับที่ 4 หมายถึง กิจกรรมการพยาบาลที่พยาบาลวิชาชีพได้ปฏิบัติอย่างแน่นอน

มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน

2.2 การให้น้ำหนักคะแนน เครื่องมือนี้ได้กำหนดการให้น้ำหนักน้ำหนักคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อแตกต่างกันดังนี้

2.2.1 ข้อที่มีความสำคัญสูง คุณด้วย 3 หน่วยน้ำหนัก เป็นข้อที่ระบุกิจกรรมการพยาบาลที่แสดงถึงความเป็นเอกสิทธิ์วิชาชีพการพยาบาล อยู่ในระดับสูงมีทั้งหมด 10 ข้อ คือ ข้อที่ 1, 3, 5, 6, 13, 14, 16, 21, 27 และ 30

2.2.2 ข้อที่มีความสำคัญปานกลาง คุณด้วย 2 หน่วยน้ำหนัก เป็นข้อที่ระบุกิจกรรมการพยาบาลที่แสดงถึงความเป็นเอกสิทธิ์วิชาชีพการพยาบาล อยู่ในระดับปานกลางมีทั้งหมด 10 ข้อ คือ ข้อที่ 2, 4, 10, 11, 15, 22, 23, 24, 25 และ 26

2.2.3 ข้อที่มีความสำคัญน้อย คุณด้วย 1 หน่วยน้ำหนัก เป็นข้อที่ระบุกิจกรรมการพยาบาลที่แสดงถึงความเป็นเอกสิทธิ์วิชาชีพการพยาบาล อยู่ในระดับต่ำมีทั้งหมด 10 ข้อคือข้อที่ 7, 8, 9, 12, 17, 18, 19, 20, 28 และ 29

2.3 การคิดคะแนนและการแปลผล

การคิดคะแนนแบบวัดระดับการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลที่แสดงถึงเอกสิทธิ์วิชาชีพการพยาบาล โดยนำคะแนนที่ได้คูณกับน้ำหนักคะแนนของแต่ละข้อ แล้วรวมเป็นคะแนนระดับความเป็นเอกสิทธิ์ในการประกอบวิชาชีพ จะได้ค่าคะแนนระหว่าง 60-240 คะแนน การแปลผลเป็น 3 ระดับ (ปริญญานันท์ เทียงจรรยา, 2539)

คะแนนระหว่าง 181-240 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงถึงเอกสิทธิ์วิชาชีพการพยาบาลในระดับสูง

คะแนนระหว่าง 121-180 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงถึงเอกสิทธิ์วิชาชีพการพยาบาลในระดับปานกลาง

คะแนนระหว่าง 60-120 คะแนน หมายถึง มีการปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงถึงเอกสิทธิ์วิชาชีพการพยาบาลในระดับต่ำ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความตรงด้านเนื้อหา (content validity) แบบวัดความเป็นเอกสิทธิ์ในการประกอบวิชาชีพของของชูทเซนโฮเฟอร์ (Schutzenhofer, 1987) แปลเป็นภาษาไทยโดย ปรัญญานันท์ เทียงจรรยา (2539) ได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของภาษาจากผู้ทรงคุณวุฒิทางภาษาศาสตร์และแปลกลับเป็นภาษาอังกฤษอีกครั้ง และผ่านการตรวจความตรงด้านเนื้อหาและความเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยจากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาและบริหารการพยาบาล จำนวน 11 ท่านเรียบร้อยแล้ว โดยมีค่าความตรงด้านเนื้อหาเท่ากับ .82 ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาไม่ได้ดำเนินการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาของเครื่องมือแต่อย่างใด

2. การหาความเชื่อมั่น (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลชุมชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ใน 3 โรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลเวียงเชียงรุ้ง โรงพยาบาลเชียงแสนและโรงพยาบาลแม่จัน แล้วนำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .91

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาแจ้งให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยชี้แจงให้ทราบว่า การเข้าร่วมการศึกษานี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิจะตอบหรือไม่ตอบแบบสอบถามและสามารถออกจากการศึกษานี้โดยไม่ต้องอธิบายเหตุผลให้ผู้ศึกษาทราบข้อมูลที่ได้นำเสนอในภาพรวมและจะนำไปใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษาเท่านั้น ซึ่งไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อตนเองหรือหน่วยงานแต่ประการใด

การรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาเป็นผู้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้ศึกษาทำหนังสือผ่านประธานกรรมการบริหารหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล แผน ข คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงรายทุกแห่งที่จะเก็บข้อมูล เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. เมื่อได้รับอนุญาตผู้ศึกษานำหนังสือถึงหัวหน้ากลุ่มงานโรงพยาบาลชุมชน จังหวัด เชียงรายเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยโดยขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม กับพยาบาลประจำการ และขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 1-2 สัปดาห์

3. ผู้ศึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละฉบับก่อนนำไป วิเคราะห์ข้อมูลตามหลักสถิติ ได้แบบสอบถามคืน 154 ฉบับ จากทั้งหมด 180 ฉบับ นำแบบ สอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และเลือกแบบสอบถามที่มีการตอบ ครบถ้วนทุกข้อ ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 149 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 82.78

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

- 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน วุฒิการศึกษา วิเคราะห์โดย การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย พิสัย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2 ระดับเอกสิทธิ์วิชาชีพการพยาบาล วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทั้งโดยรวม รายระดับ และรายข้อ
3. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างเอกสิทธิ์วิชาชีพการพยาบาลกับอายุ และประสบการณ์ การทำงาน โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และใช้เกณฑ์เทียบระดับความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์ (r) ดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร, 2541)

ค่าระหว่าง 0.70 ถึง 0.90 มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

ค่าระหว่าง 0.30 ถึง 0.69 มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ค่าระหว่าง 0.00 ถึง 0.29 มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ